

Monisikiöraskaus (monikkoraskaus)

Lääkärikirja Duodecim

25.4.2023

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Monisikiöisen raskauden oireet ja erityispiirteet
- Monisikiöraskauden seuranta ja hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Monisikiöraskaudet ovat raskauksia, joissa kehittyy useampi kuin yksi lapsi kerralla. Valtaosa on kaksosraskauksia.
- Kaksosista kaksi kolmasosaa on ei-identtisiä eli erimunaisia ja yksi kolmasosa identtisiä.
- Alkuraskauden ultraäänitutkimuksessa tutkitaan, ovatko sikiöt samassa vai eri kalvopussissa ja onko istukka yhteinen vai erillinen ja määritetään identtisyys.
- Monisikiöraskauksiin liittyy riskejä, näistä tärkein on ennenaikaisuus. Raskauden seuranta on tavanomaista tiiviimpää.

Kaksossynnytyksiä on Suomessa noin 1,5 % kaikista synnytyksistä. Viime vuosina on syntynyt 600–700 kaksosparia vuosittain. Sen sijaan kolmosraskaudet ovat harvinaisia: THL:n tilastojen mukaan vuonna 2020 syntyi seitsemät kolmoset.

Kaksosista yksi kolmasosa on identtisiä eli samanmunaisia ja kaksi kolmasosaa ei-identtisiä eli erimunaisia. Erimunainen kaksosraskaus syntyy kahdesta munasolusta, jotka hedelmöittyvät eri siittiöillä; sikiöt ovat siis perimältään erilaiset (kuten sisarukset yleensäkin). Kummallakin kaksosella on oma istukkansa raskauden aikana. Samanmunaiset kaksokset syntyvät yhdestä hedelmöittyneestä munasolusta sen jakautuessa kahdeksi alkioiksi ensimmäisten vuorokausien aikana, yleensä ennen alkion kiinnittymistä. Sikiöt ovat geneettisesti identtisiä.

Identtisten kaksosten osuus on pysynyt muuttumattomana, mutta erimunaisten kaksosten esiintyvyys on noussut. Tärkein syy on ollut hedelmöityshoitojen lisääntyminen, mutta kaksosuutta lisäävät muutkin tekijät: äidin korkea ikä, synnyttäneisyys ja hyvä ravitsemustila. Kaksosuus näyttää myös periytyvän äidin kautta.

Monisikiöisen raskauden oireet ja erityispiirteet

Monisikiöraskaus on aina riskiraskaus, sillä siihen liittyy moninkertainen ennenaikaisuuden riski ja myös sikiökuoleman vaara on lisääntynyt. Identtiset kaksokset edustavat kolmasosaa kaksosraskauksista, ja niissä riskit ovat suuremmat.

Alkuraskaudesta oireena voi olla tavallista voimakkaampi [raskauspahoinvointi](#). Kohtu kasvaa nopeasti raskausviikkoihin nähden.

Varhainen diagnoosi ultraäänitutkimuksessa ohjaa huolelliseen raskauden seurantaan ja synnytyksen suunnitteluun. Jo alkuraskauden ultraäänitutkimuksessa pyritään määrittämään, onko kyseessä saman- vai erimunainen kaksosraskaus ja onko sikiöillä yhteinen vai erillinen istukka. Kaksokset ovat yleensä erimunaiset, jos sikiöitä erottavan kalvon ja istukan yhtymäkohtaan muodostuu istukkakudoksesta poukama (nk. lambdakuvio).

Monisikiöraskauden seuranta ja hoito

Neuvola ja äitiyspoliklinikka seuraavat yhdessä monisikiöraskauksia. Kaksosraskaudessa on hyvä jo alkuraskaudessa todeta, ovatko sikiöt samassa tai eri kalvopussissa ja onko istukka yhteinen vai nähdäänkö erilliset istukat. Tämä vaikuttaa raskauden seurantaan. Kaksosraskauden suurimmat ongelmat ovat [ennenaikainen synnytys](#) ja [pienipainoisuus](#). Monisikiöisyyteen liittyy enemmän anemiaa, [verenpaineen nousua](#) ja raskauteen liittyvää maksahäiriötä eli [raskaushepatoosia](#). Erityisesti kiinnitetään huomiota kohdunkaulan tilaan sekä sikiöiden kasvuun.

Ennenaikaisuuden ehkäisyssä ei rutiiniluonteisesta sairaalahoidosta tai lääkehoidosta ole apua. Kaksosia odottavan naisen on kuitenkin viisasta jäädä sairauslomalle viimeistään 26.–28. raskausviikolla, ja tällöin on syytä vähentää myös muuta fyysistä aktiivisuutta. Synnytystä pyritään eri keinoin lykkäämään 34. viikon yli, minkä jälkeen lasten selviämismahdollisuudet ovat hyvät. Suomessa lähes 40 % kaksosista syntyy ennenaikaisina (alle 37 raskausviikon). Noin 40 % kaksosista painaa syntyessään alle 2 500 grammaa ja 9 % alle 1 500 grammaa.

Kaikista kaksosraskauksista 50–60 %:ssa molemmat sikiöt ovat raivotarjonnassa synnytyksen käynnistyessä ja 37 %:ssa A-sikiö on raivotarjonnassa ja B-sikiö perä- tai poikkitilassa. Synnytystapa suunnitellaan raskauden keston, sikiöiden tarjonnan ja voinnin mukaan. Suomessa kaksossynnytyksistä noin puolet tapahtuu [keisarileikkauksella](#).

Jos sikiöitä on kolme, on sairaalaseuranta aiheellinen yleensä jo 24.–26. raskausviikon jälkeen. Kolmosraskautta seurataan äitiysneuvolan lisäksi äitiyspoliklinikassa koko raskauden ajan ja yleensä vielä tiiviimmin kuin kaksosraskautta. Ennenaikainen synnytys aikaistuu aina 2–3 viikkoa yhtä lisäsikiötä kohti. Kolmossynnytys hoidetaan yleensä keisarileikkauksella.

Artikkelin tunnus: dlk00154 (021.042)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim